

Free Lithuania
2618 West 71st Street
Chicago, Illinois 60629
Tel. (312) 476-3371 or 839-5531
Second Class Postage Paid
At Chicago, Illinois
Atskiro nr. kaina 50 ct.
Single Copy 50 cents

Laisvoji Lietuva

KAS GYVENA SAVO TAUTAI -
GYVENA VISAI ŽMONIJAI!
Prof. A. Voldemaras

EINA XLI METUS

1989 KOVAS - MARCH 16

Nr. 6 (1553)

KOMUNISTINIO PASAULIO KRIZĖ

Dr. JONAS KUNCA

Lyg perkūnas iš giedro dangaus, perestroika trenkė į komunistinį pasaulį išsiskaidama staigiai ir netikėtą krizę.

Visi gerai žinojo, kad rusų imperijai padėtis be sustojimo eina blogyn ir turės privesti prie visuotinės krizės, bet niekas negalvojo, kad ji pasirodys taip greitai apimdama įvairias imperijos dalis. Kol kiekvienas pilietis drebėjo iš baimės, kad nebūtų apšauktas krašto ir režimo priešu, niekas neišdrįso protestuoti ar kritikuoti ir dirbo pildydamis partijos nurodymus. Nepatenkinti ir apsiuvalę sistema ir visa kuo, bent nudaugė pildę savo pareigas. Visuotinė baimė buvo režimo ir imperijos išsilaukymo pagrindas.

Tuo tarpu Kremlius vadai analizavo statistikas, kurios aiškiai rodė, kad Rusija neturi kapitalo nei modernios technologijos militarinių lenktynių tęsimui ir kad imperija pavirs į nesvarbią Trečiojo pasaulio valstybę, jei nemodernizuos tuč tuojau savo senoviską industriją ir ekonomiką. Reikėjo ką nors daryti. Reikėjo keisti metodus ir sustabdyti žvaigždinio karo ginklų lenktynes. M. Gorbachevui teko privilegija ir pareiga išspręsti šitą klaidingą padėtį susidariusią per 70 metų komunistinės diktatūros netikėtą krašto valdymą.

Gorbachevui reikėjo įtikinti sovietų liaudį, kad reformos yra būtinos. Tik tai padaryti nebuvo taip lengva po dešimtmečių propagandos, kad sovietinė sistema ir "demokratija" esančios pačios tobuliausios ir kad kapitalistinė pasaulio žmogės vargsta ir badauja. Norint nenorint reikėjo pradėti kritikuoti tą "tobuliausią sistemą ir demokratiją", kad pateisinti reformų būtinumą be skelbimo liūdnų statistikos faktų. Čia ir gimė perestroika ir glasnost atidarydamas užtvanką praeities blogių išskėlimui. Valdžia, nenorėdama jokiu būdu kaltinti pačios sistemos, puolė Staliną ir Brežnevą. Kitaip reikėtų atsakyti esamo režimo, jei jis yra blogių kaltininkas. Leidimas kritikuoti buvo ta magiška lazdelė, kuri sunaikino visuotinę baimę - sovietinio režimo ir imperializmo pagrindą.

Masės ir tautos perestroiką matė progą iškelti visas daromas neteises. Pradėjo reikalauti skriaudų atitaisymo toliai, armenai, lietuviai, latviai ir estai. Jie nesustojė prie ekonominių reformų, bet išskėlė jų tautoms Maskvos padarytas ir dar vis daromas skriaudas. Imperijai kilo sumišimas. Valdžia nebežino ką daryti su jos pačios atidaryta Pandoros

skrynele, iš kurios lenda pavojingi režimo ir imperijos priešai. Net ir KGB ne visad žino, kaip reikia pasielgti, nes trūksta aiškių įsakymų iš aukščiau. Perestroika išsiskaidė pavojingą krizę, kurios Maskva negalės išspręsti be marksizmo ir kolonijų praradimo.

Blogiausia, kad davusi pradžią politinei krizei, perestroika nežada išspręsti krašto ekonomines problemas. Gorbachevas vakariečių laikomas gudriausiu sovietų vadu, pasirodo ne numatė, kad jo planuojamos reformos yra utopinė svajonė. Negalima atstatyti ekonomikos be privatinės nuosavybės grąžinimo ir be laisvos rinkos, kuri nustatytų prekių ir valiutos kainas pasiūlymo-pareikalavimo principu, atseit, be komunistinės sistemos pašalinimo. Taip pat negalima išlaikyti imperijos sąstate svetimų tautų šiais laikais. To irgi Gorbachevas, jei ir gali, tai nenori suprasti.

Labai apsiriko naujas Kremlius vadai ir neteisingai įvertindamas savo žmones. Gimes ir augęs Sovietų Sąjungoje, juos turėjo geriau pažinti ir žinoti, kad jis neturi tinkamų žmonių jo reformoms praversti. Gabiausias rusus ir kitų tautų inteligentus išžudė Stalinas. Menkesnės vertės likučiai buvo pagadinti sovietinės diktatūros ir dabar jie netinka modernios Rusijos atstatymui.

Nors Vakaruose Gorbachevas turi daugiau simpatizantų negu pačioje Sovietų Sąjungoje, jų entuziazmo neužteks, kad Vakarai skubėtų atstatyti Rusiją perestroikos vardu. Naujas prez. Bush žiūri gana šaltai į Rusijos vidaus pasikeitimus ir neskuba gelbėti tų, kurie patys savęs nenori gelbėti likdami ištikimi komunistui - imperializmui - Sovietų Sąjungos problemų priežastim.

Galima rizikuoti pranašauti, kad perestroikos likimas jau yra nulemtas prieš ją pradėdant įgyvendinti. Pabaltis, Vengrija ir Lenkija reikalauja laisvės ir ją žada pasiimti be Maskvos leidimo. Vengrija jau nutarė leisti veikti opozicijos partijoms. Kompartijos, kaip vadovės rolė bus panaikinta. Užtenka balsuoti už opozicijos partijas ateinančiuose rinkimuose, ir sovietinė sistema Vengrijoje būtų pasibaigus. Praeitį Maskva siuntė tankus, kad išvengtų Vengrijos ir Čekoslovakijos atskilimo nuo Maskvos. Dabar Kremlius to neišdrįs daryti. Rusijos, kaip imperialistinės valstybės ir marksizmo lopšio dienos berods, bus pasibaigusios. Trimas jau prasidėjo, tik dar nežinia, kada baigsis. Reikia spėti dar šį šimtmetį

TADA IR DABAR

P. ŽIČKUS

Tada atrodė, kad Amerikos gyvenimas dvasinėje, kultūrinėje ir moralinėje srityse rieda į pakalimą. Tad 1972-ais metais parašiau tuo klausimu atvirą laišką "On Edge of Abyss" - Prie bedugnės krašto laikraščiu The Manchester Union Leader. Po poros dienų tas mano laiškas buvo atspausdintas. Čia to laiško lietuviškas vertimas: U.S.A. yra turtingiausias ir galingiausias kraštas pasaulyje šiandien stovi prie bedugnės krašto. Federalinės valdžios biudžetas nesubalansuojamas jau eilę metų. Tas valdžios išiskolinimas siekia šimtus milijonų dolerių. Bedarbė padidėjo ir infliacija galanda savo dantis. Kriminaliniai nusikaltimai didėja. Narkotikų vartojimas plečiasi. Mokslo smunka žemyn. Įstatymų laužytojai pradeda tvarkyti mūsų gyvenimą. Žmonės bijo ne tik nakties laiku, bet ir dieną iškišti savo nosį pro duris. Ir visi lenkiasi tiems blogiams. Labiausiai stebėtina, kad teisėjai legaliojo vagystės valdžios nuosavybių - slapto dokumentų vogimą. Visi autoriai yra apsaugoti "Copyright", bet valdžia neturi teisės apsaugoti tau-

tos nuosavybės.

Taksų mokytojai turi remti netik tuos, kurie tikrai reikalingi paramos bet ir milijonus tinginių ir valkatų.

Mūsų darbo unių vadai vietoje padėjus dirbantiesiems, stumia juos iš darbo vis reikalaujami neužsipelnusių atlyginimų. Ir kai mūsų pramonė dėl aukštų kainų negali parduoti savo gaminių savo rinkoje ir užsienyje, tada mūsų krašto biudžetas yra "in red" - nesubalansuojamas.

Šiandien gražiausi idealai, moralė ir visi įstatymai išmetami į bedugnę, o po kiek laiko ir visas kraštas pradės riedėti ton bedugnėn.

Amerika yra didelis ir gražus kraštas netik savo ištekliais, bet ir savo dvasia. Amerika per generacijas buvo ir dar tebėra viltis visiems geriams žmonėms pasaulyje. Bet yra labai liūdna, kad pradėjom naikinti savo mylimą kraštą.

Mes galim išgelbėti Ameriką ir turim pradėti tuojau pat. Turim skirti ir žinoti kas yra gera ir teisinga ir kas yra bloga ir neteisinga. Mūsų mokytojai, dvasiškai, rinkti atstovai turi sustoti skatinti jaunus žmo-

Lietuvos nepriklausomybės 71 m. atkūrimo šventė paminėta š.m. vasario 19 d., Kultūros Židinyje, New Yorke. Rengė Amerikos Lietuvių Taryba, NY. Nuotraukoje (rengėjai, programos dalyviai ir garbės svečiai). Iš kairės: P. Wytėnus, P. Ažuolas - ALT pirmininkas, Habib Mayar-afganų bendruomenės pirmin., Anicetas Šmutis-Lietuvos gen. konsulas, P. Ažuolienė, dr. K. Valiūnas - VLIK'o garbės pirm., prof. dr. A. Štromas - pagrindinis kalbėtojas, Elena Matulionis, J. Kazlas-programos vedėjas, A. Kezytė, vysk. Paulius Baltakis, OFM, J. Adomėnas.

nes laukti įstatymų ir naikinti kraštą. Labai yra lengva eiti su srove, bet yra sunku pasipriešinti ir pakeisti kryptį. Griebiantis idėjos ateina ir iš valdžios žmonių, kurie verčia mus būti jų vergais. Tik tada, kai mes laikysimės gerų idėjų ir principų, grąžinsime Dievą atgal į mokyklą ir kasdieninį gyvenimą, tada Amerika bus išgelbėta.

Po šio mano laiško atspausdinimo laikraštyje, gavau telefoninį pranešimą, kad aš gavau "Freedom Foundation at Valley Forge" atžymėjimą - Edward, generolo Herald K. Jahson pasirašytą. Aš paklausiau už ką tas atžymėjimas - Edward. Afsakė, kad už mano atvirą laišką Texas ir kitose laikraščiuose atspausdintą. Atsakiau, kad aš ten niekada nerašiau. Tada pasakė, kad tie laikraščiai persispausdino iš The Manchester Union Leader. Toje aukštinėje lentoje kurią gavau įrašyta, kad gaunu tą Edward už laišką redaktoriams, kuriuo keliu labai svarbius mūsų dienų gyvenimo reikalus. Ten taip pat įrašyta 17 punktų American Credo.

Dar po metų po to, 1973 parašiau kitą laišką tam pačiam laikraščiui "Do not Wait". Jame taip pat kėliau tas problemas ir kad žmonės tomis problemomis turi susirūpinti. Žudynės, bankų plėšimai, policininkų žudymas yra veik kasdieniniai reiškiniai. Moterys prievartaujamos ir žudomos. Per paskutinius 3 mėnesius Bostone buvo 7 jaunos moterys išprievartautos ir nužudytos. Kas už tai yra atsakingas? Atsakiau, kad US Aukščiausiojo teismo, ir kitų teismų, kongreso, bažnyčių, mokyklų, žinių tarnybos ir net tėvų. Paskelbus, kad mirties bausmė yra nekonstitucinė, tai ir buvo paskatinimas kriminalistam nebebijoti. Daug senatorių ir kongresmanų yra daugiau už liberalinių teisių įgyvendinimą, kas ir yra paskatinimu nusikaltimams. Dvasiškai ir mokytojai nemokina vaikų laikytis įstatymų ir skirti blogį nuo gėrio. Taip pat tėvai irgi nemokina vaikų gerų dalykų. Žinių tarnyba visą laiką šaukia - Policijos brutalumas. Teisėjai paleidžia daug nusikaltėlių į laisvę. Kalėjimai yra paverčiami viešbučiais, kur kriminalistai gali jaustis lyg atostogose. Taip pat legalizuotas negimusių vaikų žudymas. Atrodo, kad neužilgo gal bus leista žudyti senus ir nesveikus.

Tad, kol dar nevelu, mes šaukime "Wake up America". Rašykite laiškus vyriausiam teismui, senatoriams, kongresmenams, kad sugrąžintų mirties bausmę. Pulkim tuos liberalistus laikraščius ir TV ir rodykim ką jie daro. Tik aktyvūs gyventojai gali sulaukyti tas baisybes. Neluokite, kol

MASKVOS DEMOKRATIJOS MOKYKLOS SUNKUMAI

Gorbačiovo pradėta revoliucija Sovietų Sąjungoje ir jos okupuotose kraštuose sukėlė daug klausimų, negu atsakymų. Jo atvirumo ir persitvarkymo politika dar nežinia, kur veda. Užsienio stebėtojai mano, kad pačiam Gorbačioviui dar neaišku, kur ji nuves ir kas iš tos "revoliucijos be šūvio" išsivystys.

PINKIMŲ KAMPANJA

Sausio 24 d. sovietų imperijoje pasibaigė pirmoji sovietų istorijoje, dar niekad nematyta rinkiminė kampanija. Vakarų korespondentai aiškiai pastebėjo, kad kampanijos susirinkimuose ypač Rusijoje, žmonės dar nežino, nemoka demokratinės šalyse įprastos tvarkos ir procedūros. Maskvos 17-tajame rinkiminiam distrikte, šalia centro pasiūlyto kandidato į Aukščiausiąją Tarybą, susirinkimo dalyviai iškėlė ir Maskvos miesto kompartijos buvusį sekretorių Borisą Jeltsiną. Tas kandidatuoti sutiko ir susirinkimo dauguma jį palaikė. Kada kalbėti atsidavė kiti kandidatai, minia juos nušvilpdavo, neleidavo nė žodžio pasakyti. Balsuojant, trys susirinkimo dalyviai pakėlė rankas už Jeltsino oponentą. Minia ėmė šaukti: "Paskelbkite spaudoje jų pavardes!" Kas jie tokie? Panašių incidentų būta ir kituose miestuose, ypač Sverdlovsk, Kuibysheve. Kai kur net keli kandidatai gaudavo reikiamą balsų skaičių. Būdavo daug ginčų "dėl tvarkos". Viename rajone

susirinkimas iškėlė ne vieną ar du kandidatus, bet visą 15. Žinoma, tokiuose atvejuose rinkiminės komisijos kandidatų skaičių nubraukys.

NE VISI PRAEINA

Rinkimai bus kovo 26 d. Kandidatus siūlyti galėjo ne tik komunistų partija, bet ir sąjunginės visuomeninės organizacijos, profesinės sąjungos, kooperatinės organizacijos, komjaunimas, moterų grupės, karo veteranai, moksliniai susivienijimai, kūrybinės sąjungos. Žinomą žmogaus teisių aktyvistą Andrejų Sacharovą į Aukščiausiąją Tarybą pasiūlė net 50 mokslinių institucijų. Mokslų Akademijai buvo paskirtos Taryboje 25 vietos. Nors Sacharovą daug kas siūlė, pati Mokslų Akademija jo pavadė iš savo sąrašo išbraukė. Stebėtus juokina, kad pagal sovietų "demokratinę sistemą" tą patį kandidatą iškelti gali keli ar keliolika rinkiminių rajonų ir jis, jei vienur nepatenka į sąrašus, tai gali patekti kitur, jei jo neišbrauks vietinė rinkimų komisija. Jau minėtas Jeltsinas, kuris yra greitos ir griežtos "perestroikos" šalininkas, yra iškeltas dešimtyje miestų. Jis buvo laikomas Gorbačiovo "žmogumi", tačiau buvęs nubaustas, išmestas iš politbiuro kandidatų po to, kai jis nemandagiai kritikavo posėdyje Ligačiova, žinomą buvusio partijos vado Jurgio Andropovo draugą ir patikėtinį. Manoma, kad Ligačiovas yra pusiau slapto perestroikos priešininkas.

Maskvos konstitucijos projektas, kuriam priešinosi Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis, nustatė, kad į naująją Aukščiausiąją tarybą bus išrinkti 2250 deputatų. Iš jų 750 renkami nuo teritorinių rinkiminių apygardų, pagal rinkėjų skaičių. Kiti 750 tarybos narių bus išrenkami tautinėse teritorijose tautybių atstovais. Dar 750 deputatų iškelti sąjunginių, visuomeninių organizacijų, pagal nustatytas normas. Normos sako, kad komunistų partija, profesinės sąjungos, kooperatinės sąjungos galės turėti po

(Nukelta į 2 psl.)

Detroit, MI

NEPRIKLAUSOMYBĖS DIENOS
MINĖJIMAS

EDUARD B. JAKUBAUSKAS

I. Jaučiu didelę garbę ir malonumą būti čia su jumis šiandien paminėti septyniadešimt pirmąjį jubiliejų dieną Lietuvos Nepriklausomybės. Tikrai neužmirštama diena – tūkstantis devyni šimtai aštuonioliktų metų. (1918) Vasario (16) šešioliktoji. Tada lietuvių patriotai išvarė okupantus iš rytų ir vakarų ir iškovojo, nors ir neilgam laikui, laisvą, nepriklausomą Lietuvą.

Mes susirinkom šiandien paminėti ir pagerbti Lietuvos kovą nepriklausomybei ir lietuvių sukurti. Mes turim tikėti, kad neužilgo galėsime švęsti nepriklausomybės dieną laisvoje Lietuvoje.

II. Pereiti septyni šimtai metų Lietuvos istorijos buvo kova dėl būvio – maža tautelė kuri turėjo ginti savo kraštą prieš stipresnius ir plėšrius kaimynus. Kovojom su kardu arba politinėmis sąjungomis, kad galėtumėm išlikti laisvais lietuviams.

Lietuva tikrai yra "šalis kur miega kapuosi didvyriai" – Mindaugas, Gediminas, Algirdas ir Vytautas – tai kilūs vardai iš mūsų praeities. Sąjunga su Lenkija laikėsi tris šimtus metų – nuo (1447) tūkstantis keturi šimtai keturiadešimt septintų iki (1795) tūkstantis septyni šimtai devyniasdešimt penktų metų. Tada abi tautos buvo nugalėtos prieš iš rytų ir prijungtos prie jo žemių. Nuo (1795) tūkstantis septynių šimtų devyniasdešimt penktų iki (1918) tūkstantis devynių šimtų aštuonioliktų metų Lietuvos kaip tautos jau nebuvo, bet lietuvių kalba, papročiai ir lietuviškas išliko nenusilpę.

Dvidešimto amžiaus pradžioje, mo durni Lietuvos tauta gyveno trumpą dvidešimt vienų metų nepriklausomybę, po to okupantai vėl užgesino laisvės liepsną.

III. Šiandien Lietuva stovi neaiškiose kryžkelėse. Pasikeitimai Sovietų Sąjungos valdžioje gali mums atnešti palankių galimybių arba didelių pavojų. Mano kelionė į Lietuvą ir Sovietų Sąjungą, kovo mėnesio, tūkstantis devyni šimtai aštuoniadešimt aštuntais (1988) metais, patvirtino ką mes esame jau skaitę – kad šiuo laikui, Sovietų Sąjunga pergyvena revoliucinio masto permainą. Ši permaina eina per visus vyriausybės sluoksnius. "glasnost" ir "perestroika" yra faktai.

Generalinis sekretorius Gorbačevas ir jo patarėjai žino, kad sovietų ekonomija neauga ir kad sovietų piliečių gyvenimo lygis yra daug žemesnis negu vakarų tautų. Atrodo jie supranta kad jei nori kad ekonomija augtų, politinė struktūra turi pasikeisti. Terorą žmonių valdymas nepadaidėja jų darbo našumui. Bet yra opozicija Gorbačevui. Partijos pareigūnai, privilegijuoti valdininkai ir seni stalinistai nesutinka su pirmininku Gorbačevu. Jie norėtų visus jo planus ir pakeitimus sunaikinti. Bus kova ir kas laimės nėra aišku.

Sovietų okupuotom tautom svarbiausia kova nėra tarp Stalino terorizmo ir Gorbačevų modernizmo, bet kova dėl laisvės, kova dėl ko didesnės ne-
Sovietų okupuotom tautom svarbiausia kova nėra tarp Stalino terorizmo ir Gorbačevų modernizmo, bet kova dėl laisvės, kova dėl ko didesnės ne-

Pagerbė Mirusią

Kovo 6 d. buvo gražiai prisiminta prieš 10 metų mirusi a.a. Juozo Bagdžiaus žmonelė.

8 val. ryto švč. M. Marijos gimimo parapijos klebonas kun. Jonas Kuzinskas atlaikė pamaldas, paskui visi buvo pakviesti į Dainos restoraną pusryčių.

Iš Mičigano buvo atvykę ponai Smilgiai, Kačinskai, Mišauskas, iš Indijos Kazys Čiurinskas ir kiti.

Prieš pusryčius maldą sukalbėjo klebonas kun. Jonas Kuzinskas, o vėlionę gražiais žodžiais prisiminė Ręšienė, Valukienė ir Jokubka.

S. P.

priklausomybės nuo Sovietų Sąjungos.

Estai labai atvirai pareiškė savo norą būti nepriklausomi nuo Sovietų Sąjungos. Latviai ir lietuviai buvo atsargesni. Čia kartu kyla neaiškios galimybės – gali būti palankios sąlygos artėti nepriklausomybei nuo Sovietų Sąjungos; bet kartu ir grėsia pavojus kad jei Gorbačevų revoliucija sugniuž Sovietų Sąjunga gali vėl sugrįžti į praeitų dienų terorą.

IV.

Kaip mes galime padėti savo tautiečiams? Ar galim tikėtis švęsti antrą nepriklausomybės dieną ateityje, laisvoje Lietuvoje?

Būdamas Lietuvoje, įsitikinau, kad mes Amerikoje daug ką galime padaryti. Tenai lietuviška dvasia gyvuoja, ypatingai tarp jaunimo. Visuose mano pasikalbėjimuose su jaunimu aš pastebėjau, kad jų širdyse dega ta lietuviška laisvės liepsna, kuri lietuvių dvasią išlaikė gyvą per šimtus okupacijos metų. Tarp jų yra noras palaikyti sąryšius su Amerikos lietuviams, ir išmokyti ko daugiau apie Jungtines Amerikos valstybes.

Aš esu įsitikinęs, kad asmeniškai vieni kitų lankymai gali daug padėti Lietuvos jaunimo ateičiai.

Po mano vizito Lietuvoje aš vis bandžiau remti bendrus fakulteto ir studentų apsieitimus tarp Lietuvos ir Amerikos universitetų. Pradžiai aš pakviečiau lietuvių mokslininką į Centro Mičigano Universitetą. Jis atvyks ateinantį mėnesį. Aš taip pat esu pasiuntęs anglų kalbos knygų į Lietuvos Universitetą supažindinti studentus su Amerikos literatūra. Ligi šiol Amerikos literatūros knygų buvo sunku gauti Lietuvoje. Vilniaus Universitetas yra pakvietęs Amerikos studentus kalbų studijom vasaros metu. Taip pat maloniai pakvietė mane sugrįžti ir dėstyti Vilniaus Universitete ateityje.

V.

Užbaigiant aš norėčiau pasakyti, kad lietuvių kultūra, istorija ir kalba yra turtai verti išlaikymo. Tai nėra lengva, bet mes pasaulio lietuviams galim tą darbą padaryti.

Šiandien yra labai svarbu neužmirėti ir nemutraukti ryšių su Lietuva. Mes esame istorijos kryžkelėje – arba matysim didesnę laisvę Lietuvai, arba žūsime kaip tauta.

Mes turim sekti politinius pasikeitimus Sovietų Sąjungoje ir ko daugiau platinti sąryšius tarp Lietuvos ir Amerikos lietuvių.

Jūs man suteikėte didelę garbę pakviesdami mane tarp jūsų atšvęsti nepertraukiamą mūsų kalbos, kultūros ir lietuvių tautos.

Maskvos
Demokratijos...

(Atkelta iš 2 psl.)

giu, o jų keliama klausimai centre neretai traktuojami kaip kažkas netinkama. To reikia atskratyti, draugai. Jei mes jums ištikimi savo keliui, kurį pasirinkome Spalyje, jei norime tęsti pradėtą žygį, socializmo principais atnaujinti mūsų šalį, jei mes už tautų draugystę, pagrįstą leninistais principais, už persitvarkymą – tai susitarsime dėl visų klausimų ir juos išsprendime. Šitai svarbiausia. Na, o jei kas laikosi kitokių pozicijų, tada sunku tikėtis, kad jis rūpinsis mūsų Sąjunga, santykių tarp centro ir respublikų harmonizavimu, tuo, kad mūsų šalyje visoms tautoms, tautybėms ir kiekvienam bet kurios tautybės žmogui, kad ir kur jis gyventų, būtų gera gyventi. Tokiems mes turime parodyti, kur jų vieta."

Čia Aukščiausiojo Tarybos deputatų Gorbačioviui stipriai paplojo. Tai "vieta", nors jos Gorbačiovas ir neminėjo, tur būt, yra Sibiro ledynai. Gorbačiovas savo kalbos pabaigoje nusiskundė: "Atvirai pasakysiu, kad kai kurie pareiškimai šios Aukščiausiosios Tarybos ir deputatų adresu buvo, manau, ne visai korektiški ir net asmeniškai užgavo mane kaip deputatą. Gen. sekretorius neparodė pirštu, kas jį užgavo, bet reikia manyti, tai buvo Pabaltijui atstovų užsiminimas dėl nedemokratiškų, neteisingų "demokratiškų" rinkimų įstatymų ir taisyklių. Jos suteikia "didžiajam broliui" garantiją, kad naujame sovietų parlamente rusai turės neužtarnautą ir nepajudinamą daugumą, kuri, kaip ir iki šiol, diktuos iš Kremliaus, prievartaus ir išnaudos pavergtas savo imperijos tautas, tik dabar girsis, kad visa tai daro demokratikai išrinkta ir liaudies prašyta."

A. P.

AR IŠ TIKRŲJŲ STALINAS GRAŽINO
LIETUVAI VILNIŲ?

Paskutiniu laiku, kas netingi, domisi Lietuvos istorija, ypač dabar Lietuvoje. Didelio susidomėjimo susidomėjimo susilaukė 1939 m. slap- tieji protokolai tarp Vokietijos ir Sovietų Sąjungos, kurie liečia Pabaltijį.

Praeitų metų pabaigoje vilniškė "Tiesa", kreipėsi oficialiai į Vakarų Vokietijos užsienio reikalų ministeriją, kad jie jiems pasiųstų slaptybų protokolų fotokopijas, kurių Maskvoje neva negalima surasti. Tai vokiečiai ir su malonumu padarė, pasiųsdami fotokopiją išlikusių mikrofilmų, nes pas juos originalai irgi dingę.

Tą istoriją plačiai aprašė "Frankfurter Rundschau" dienraštis savo vasario 4 dienos laidoje, primindamas, kad toks oficialus kreipimas buvo pirmutinis iš Sovietų Sąjungos komunistų laikraščio.

Dabar, vasario 25 dienos laidoje tame pačiame vokiečių dienraštyje pasirodė skaitytojų laiškas Michael Kohler'io, kuris yra sustiprintos istorijos grupės kalbėtojas Sarstedto gimnazijoje.

Jie teisingai pamini, kad pagal rugpjūčio 23 dienos slapto protokolą Lietuva neįeina į sovietų interesų sferą. Lietuvą tuo laiku norėjo turėti vokiečiai, nes Lietuva neturėjo bendrų sienų su Sovietų Sąjunga. Bet, kas svarbiausia, tokią Lietuvą, kokia 1919

metais buvo nustatyta pagal Curzon liniją (Curzon – tuolaikinis Anglijos užsienio reikalų ministras R. Š.) išskyrus Bialystock, kurį norėjo Stalinas.

Taigi būtų, kad Vilnių prie Lietuvos prijungė Hitlerio noras, o ne Stalino malonė.

Toliau rašoma, kad Hitleris vėliau kitaip užsimanė ir visą Lietuvos teritoriją su Vilniumi pagal slapto rugsėjo 28 dienos protokolą atidavė Sovietų Sąjungai.

Michael Köhler š.m. vasario 25 dienos "Frankfurter Rundschau" rašo, kad Lietuva pakiūtų į Sovietų Sąjungos interesų sferą, sovietai turėjo vokiečiams pradžiai Vilnių prijungti prie Lietuvos. Ką ir sovietai padarė.

Aišku, skaitytojai gali nuvertinti to mokinio teigimus, bet reikėtų pagalvoti, kad Vakarų Vokietijoje tokios mokinių iniciatyvos yra labai vertinamos, net tam suteikiamos specialios Vakarų Vokietijos prezidento premijos, duodamos stipendijos tolimose studijose.

Mūsų lietuviams istorikams irgi reikėtų rimtai pažvelgti į šį Vilniaus grąžinimo aspektą.

ROMAS ŠILE R I S

JAV GATVIŲ
PAVADINIMAI

Amerikoje yra daug miestų, miestelių, kaimų. Visi jie turi daugybę gatvių. Kiekviena gatvė turi savo pavadinimą. Kokie vardai daugiausia naudojami? Statistikos biuras, pasinaudodamas Pašto valdybos turimais sąrašais, nustatė, kad iš 25 daugiausia naudojamų gatvių pavadinimų, 7 yra buvusių prezidentų pavardės, o 9 įvairių medžių pavadinimai. Tarp žmonių pavardžių populiariausia yra Franklin, nors jis nėra buvęs JAV prezidentu. Populiariausias gatvės pavadinimas yra Park. Su įvairiais priedais: gatvė, alėja, ratas, bulvaras ir pan. Park stovi pirmoje vietoje. Po jo populiariausias gatvės vardas yra Washington. Po jo eina Maple, Oak ir Lincoln. Gatvė vardu Main yra 32-tra gatvių sąrašas.

Šalia gatvių turinčių vardus, daug miestų turi numeriais atžymėtas gatves. Garsiausios numeriais atžymėtos gatvės yra New Yorko mieste – Fifth Ave ir Fortysecond Str., kurios minimos dainose ar pjesėse. Vi-soje Amerikoje populiari Third Str.,

kuri sąrašas užima septynioliktą vietą, kai tuo tarpu Second Str. yra devyniolikta populiariausia. Idomu, kad daug mažiau populiari First Str., ji yra tik 30-ta populiariausia. Yra miestų, kurie turi Second ir Third gatves, o visai neturi First. Yra vietovių, kurios šalia vardų ir numerių gatvių pavadinimams dar naudoja alfabeto raides: "B alėja", "A gatvė".

Daug kur gatvių pavadinimus nustato ne miestų valdžia, bet statybos kontraktoriai. Jie mano, kad gražiai skambančiu vardu pavadintoje gatvėje stovinti namų lengviau parduoti. Pirkėjai linkę daugiau mokėti už rezidentiją "Rožių alėjoje", negu už namą "Tryliktoje gatvėje", nors pastato vertė ta pati.

* * *

Tikroji šampano tėvynė yra Prancūzija, nors Maskva giriasi, kad sovietų Krymo šampanas yra neblogesnis. Pasaulyje didžiausia šampano importuotoja yra Britanija, pernai pardavusi 20.6 mil. butelių. Amerika išgėrė pernai 14.5 mil. butelių šampano. Prancūzai ir toliau lieka ne tik svarbiausia šampano gamintoja, bet ir vartotoja. Pernai ten buvo išgerta 147.3 mil. butelių.

Skaistus šešėlis tiesiasi bažnyčios šonu,
Nušviesdamas nišas. Malda tylia
Prie durų klūpo karalaitis apsiaustu raudonu...
Ir nejučiom suklumpi šalia.

Kad Dievo karalystė mums ateitų...
Jo valią skelbtų kloniai ir kalnai...
Kad neužgultų debesys tėvynės vartų
Iš dulkių keltųsi naujieji milžinai.

Iš ašarų vainiko perlai krenta...
Užlieja miestą rimtimi vėsos banga.
Kazimiero karūnoj naujas ryžtas
švinta.
Mes einam pasitikt jo su sprogstančia verba.

J. Vaičiūnienė

"JŪS ESATE PIRMIEJI SU MUMIS"

Jei norite pirkti ar parduoti nuosavybės rezidencinės ar komercinės paskirties prašome kreiptis pas mus.

Mes aptarnaujame pietų-vakarų ir kitas apylinkes. Informacijos teikiame lietuvių ir lenkų kalbomis. Malonėkite kreiptis šiais telefonais:

Istaigos: (312) 481-2911
Rezidencijos: (312) 857-7187

RESIDENTIAL-FINANCING
COMMERCIAL-APPRAISALS Valda Paskus

KOMPIUTERIŲ PAGALBA

NAMŲ PIRKIMAS * PARDAVIMAS * VALDYMAS
* NOTARIATAS * VERTIMAI
VISŲ RŪŠŲ DRAUDIMO AGENTŪRA
BUTŲ NUOMAVIMAS - INCOME TAX SERVICE

J. BACEVIČIUS

BELL-BACE REALTORS

6529 So. Kedzie Ave-778-2233

LIETUVOS AIDAI

Radio programa
veda KAZĖ BRAZDŽIONYTĖ

Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio,
8:30-9:00 v. vakaro. Visos laidos iš WCEV stoties
1450 AM banga

511 S. Nolton Av. Willow Springs, IL 60480 (312) 839-2511

VINCE'S
Flower Shop - Gėlinyčia
DIDŽIAUSIAS Gėlių PASIRINKIMAS:
VESTUVĖMS, LAIDOTUVĖMS IR ATOM
[VAIRIOM PROGOM
778-7400 2612 W. 71-st. Street
Chicago, Ill. 60629

BALTIC MONUMENTS, INC.
Leonida Kazėnas
ATDARA KASDIEN NUO 10 - 5 VAL.
SEKMADIENIAIS PAGAL SUSITARIMĄ
2621 W. 71ST STREET
CHICAGO, IL 60629
Phone 312/476-2882

PETKUS
MARQUETTE FUNERAL HOMES
MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
2533 West 71-st Street Chicago, IL 60629
Tel. GR 6-2345/46
1410 South 50-th Ave., Cicero IL 60650
Tel. TO 3-2108/09
Aikštės automobiliams statyti

J. Vilutis

NUOTYKIAI

Naujo Pensininko Riebios Pajamos

Lietuviška patarlė sako: "Bago-tam žmogui ir velnias košę patrešia". Taip yra ir su turtingu JAV buvusiu prezidentu Ronald Reaganu.

Vos Reaganas apleido Baltuosius Rūmus, tuoj jį apspito keletas knygų leidyklų agentų, siūlydami jam didelės sumas pinigų už teisę išleisti jo prezidentavimo faktų ir atsiminimų aprašymų bei komentarus.

Didžiausią kontraktą, net 5 milijonų dolerių sumai, pasiūlė Simon and Shuster leidykla už R. Reagano pasakytų kalbų santrauką bei memuarų paskelbimą. Vašingtone esąs "Speakers Bureau" jau š. m. sausio gale pranešė, jog jų atstovas lydėsias buvusį prezidentą, kur jis sakys viešas kalbas. Už tas kalbas Reaganas gaus po 40,000 - 50,000 dolerių honoraro. Tai didžiausias iki šiol kalbėtojo honoraras. Pasakęs kas mėnesį po dvi

kalbas, p. Reaganas sukals apie vieną milijoną dolerių per metus.

Buvusi First Lady Nancy Reagan irgi turi 2 milijonų dolerių vertės kontraktą už knygos išleidimą ir kalbų pasakymą.

Tokie Reagano uždobiai bus geras priedas prie jo 99,500 dolerių pensijos. Be to, Reaganas gaus 1,25 milijoną dol. persikėlimo į BELL AIR rūmus išlaidoms padengti. Tuos rūmus Reagano šeima išnuomavo jo bičiuliams.

Ronald Reagano memuarų knyga turės varžytis dėl vietos ant knygų lentynų su kita knyga, kurią už 1-milijoną dolerių rašoma Edmundo Morris.

Taip pat ir ponios Nancy Reagan knyga turės rungtis dėl vietos su Kitty Kelley rašoma už 3,5 milijono dolerių honoraro neautorizuota knyga.

Kokią Pažangą Rado G.Bush Kinijoje?

Prezidentas G. Bush, grįždamas iš Japonijos imperatoriaus Hirohito laidotuvių, apsilankė Pietų Korėjoje, kur yra nemaža JAV kariuomenės įgula, ir komunistinėje Kinijoje.

Kinijoje jis teberado tą patį "Pasaulio 7-ji stebulda" - Didžiąją sieną ir "Uždarąjį miestą". Bet Amerikos prezidentas pačią Kiniją rado visai kitokią, negu tą, kurią jis pažino 1974-75 metais, būdamas JAV misijos vadovas diplomatiniais santykiais su Kinija užmegzti.

Tada sostinė Bejing (seniau - Peking) buvo liūdnas, nuskurus, bet labai didelis kaimas, kuriame G. Bush ir Barbara kartu su dešimtimis tūkstančių kiniečių važinėjo dviračiais. Dabar Bejing yra spindintis didmiestis, metropolis su dangorėžiais ir trafiko kamša. Tik dviračiai pasilikę Bejing'o simbolis. Bet dviračių ten padaugėjo 700 tūkstančių.

Toje JAV misijoje buvo 24 pareigūnai. Dabar Bejing'e yra JAV ambasada su 130 valdininkų ir kitokių pareigūnų.

Nors Kinijos sostinė juza užsienių bendrovių tarnautojų "Volkswagen" ir "peugeot" ir kitokie automobiliai, bet iš viso šiame metropolioje tėra apie 3,300 registruotų privačių automobilių. Tačiau šiuos masines mašinas, šaldytuvai, rankiniai laikrodžiai, kurie prieš 15 metų buvo prabangos simboliai, dabar jie yra paprasti, kasdieniniai namų reikmenys.

Apskaičiuojama, kad Kinijos grūdų gamyba padidėjo 29 tūkstančiais - iki 394 milijonų metrinų tonų. O bendrasis tautos produktas irgi šiek tiek pakilo. 1945 m. kiekvienam Kinijos gyventojui buvo 115 dolerių, dabar - 394 doleriai.

Bejing'o gatvėse, kur 1975 m. "Kultūrinės revoliucijos" metu švais tėsė Raudonoji Gvardija, smerkdama kapitalizmą, dabar ten yra per 90,000 privačių pardavėjų ir aptarnavimo biznių.

Kartu su Mao-tse-tungo era, nugarimusiama mažinėjimo, dinga ir kvailas užsieniečių įtarinėjimas.

VASARIO 16-sios MINĖJIMAS DETROITE

Lietuvos valstybės 738 m. ir Vasario 16 d. Akto - Nepriklausomybės atkūrimo minėjimas Detroit'e įvyko š. m. vasario 19 d. Prasidėjo pamaldomis visose trijose lietuvių parapijose, 10:30 val. - Dievo Apaizdos, Šv. Antano ir Šv. Petro šventovėse. Organizacijos dalyvavo su vėliavomis chorai gražiai giedojo pritaikintas

pamokslus.

Minėjimo akademinė dalis įvyko Kultūros centre, Southfield, Michigan Minėjimą pradėjo Kęstutis Miškinis, Detroito Lietuvių organizacijų centro pirmininkas. Po trumpo atidarojimo žodžio, buvo įneštos Lietuvos, Amerikos ir organizacijų 5 vėliavos. Vėliavų įnešimui vadovavo šaulys Kin-

Reikalas liečia Šv. Kryžiaus ligoninę Čikagoje ir Šv. Šeimos Vilą (sepių namai) esanti netoli Čikagos. Šv. Šeimos Vilos reikalas pradėtas klibenti prieš keletą metų. O dabar reikalas susikomplicavo ir jausmai įkaito dėl Šv. Kryžiaus ligoninės. Abi institucijos yra įsteigtos Lietuvių Romos Katalikų Labdaryų Sąjungos. Visa nelaimė yra tame, kad po įsteigimo steigėjai nuosavybės dokumentus užrašė arkivyskupijos vardu. Tai dabar savo teises atgauti, yra maždaug tas pat, kaip "atgauti avižas iš žasino". Žasinas savo teises snapu ir sparnais gina. Reikalas dar susikomplicavo ir todėl, kad Labdaryų Sąjungai, kuri laiką buvo apmirusi, Labdaryų Sąjungai aktyviai nesidomint, įvairūs administratoriai pradėjo jaustis esą lyg "karaliukai". Lietuvių įsteigose istaigose, lietuvių kalba ne tik neturėjo teisių, bet buvo užjama. Lietuvių tarnautojų mažai bebuvo, ir tai tik žemesnės pozicijose. Jeigu tokie dalykai vyktų okup. Lietuvoje, tai Lietuvos Katalikų kronika juos aprašytų, mūsų spauda persispausdintų ir pamoksluose minėtų. Kadangi vyks ta Čikagoje, tai niekas jų neaprašo ir į spaudą patekti nėra lengva.

Kova dėl lietuvių teisių Šv. Kryžiaus ligoninėje pradėjo dr. Linas Sidrys. Jis yra lietuvių visuomeninei plačiai žinomas. Pas jį akių gydyti lietuviai atvažiuoja ir iš tolimų vietovių. Jis yra ne tik gydytojas, bet ir visuomenininkas. Minint Lietuvos krikšto 600 metų jubiliejų, jis vadovavo Centriniam minėjimo komitetui. Jis yra didelis Vasario 16 gimnazijos

dr. Edward Jakubauskas, Amerikoje gimęs ir augęs, dabar Centrel Michigano University Prezidentas - Rektorius, lietuviškai aiškiai kalbėjo, jo kiekvienas žodis buvo riškus ir gražia lietuvių kalba pradėjo šiais žodžiais: "Jaučiu didelę garbę ir malonumą būti čia su jumis, šiandieną minint septyniadešimt pirmą Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dieną. Tai buvo tikrai neužmirštama diena, nes po jos lietuvių patriotai išvarė okupantus iš Rytų ir Vakarų ir iškovoję, nors ir neilgam laikui, Laisvą, Nepriklausomą Lietuvos valstybę. Mes susirinkome šiandien paminėti ir pagerbti lietuvių kovą Nepriklausomybei lietuvių atkurti. Mes turim tikėti, kad neužilgo galėsime švęsti Nepriklausomybės dieną Laisvoje Lietuvoje."

Preliginiai už gražią kalbą buvo padovanota knyga. Publiką sustojo ir ilgai plojo. Toliau sekė publikos supažindinimas su svečiais. Buvo atsielankę: Estijos atstovas Ray Trala, Latvijos S. Rodzitis, Detroito Meras Beck ir ukrainietė Emily Zaporozich. Visi atstovai trumpai pakalbėjo, Michigano gubernatorių Jim. Blanchard atsiuntė sveikinimą raštu.

Po 10 min. pertraukos buvo minėtinė dalis. Rima Edzelytė deklamavo Bernardo Brazdžionio eilėraštį. Detroito moterų vokalinių vienetų, vadovaujamas muz. Stasio Slizio padainavo šias dainas: Nemunas, Kur lygios, lygios lankos, Kada Nemunėli? (St. Slizio); Laisvės Vasaris (muz. Br. Budriūno). Vokalinių vienetą sudaro: S. Bitlerienė, St. Kaunelienė, A. Leparskienė, G. Norienė, V. Ošteikienė, C. Plūrienė, N. Slizienė, A. Tamulionienė ir B. Viršylienė. Pranešėja anglų ir lietuvių kalba buvo D. Petrulytė. Tautinius šokius atliko Detroito LB "Žiburio" lietuvininkų mokyklos 55 mokiniai, vadovaujami mokytojos Viktorijos Viskantienės.

Po to "Audinio" tautinių šokių grupės šokėjai, vadovaujami p. Astos Puškeriūtės-Soltis pašoko irgi keletą šokių. Akordeonu grojo Vidas Neverauskas.

Virš scenos kabėjo didžiulis plakatas su patriotiškais mintimis. Advokatas Kęstutis Miškinis perskaitė rezoluciją, kuri buvo priimta rankų plojimu.

Pabaigoj buvo sugiedotas Lietuvos himnas, akomponuojant muz. St. Slizui. Dešinėje salės pusėje buvo išstatyta paroda, "Lietuvos atgimimas" Ją paruošė Algirdas Vaitiekaitis. Paroda labai kruopščiai paruošta ir išdėstyta. Publikos buvo pilnutėlė salė ir koridoriai, gal apie penkis šimtus. Aukų vaju paruošė Stasys Šadeika. Aukų surinkta 6,448 doleriai. Minėjimas praėjo labai gerai.

ANT. SUKAUSKAS

SPAUDOJE ir GYVENIME

NORIMA ATKOVOTI PRARASTAS TEISES

JUOZAS ŽYGAS

jos rėmėjas. Vykstantiems į gimnaziją iš Pietų Amerikos, jis dažniausiai apmoka kelionės išlaidas. Taigi jo vardą ne taip lengva suteršti, tačiau bandoma. Minint Lietuvos krikšto jubiliejų jis norėjo, kad ligoninėje būtų iškabinti plakatai, kurie tą istorinį faktą primintų. Tačiau seselės kazimierietės atsisakė tai daryti. Nors ligoninėje yra lietuvis kapelionas, tačiau lietuviškų pamaldų nėra. Nėra ir lietuviškos spaudos, o senesnieji lietuviai dažnai angliškai nepasakaito. Taip pat nėra lietuvių ir ligoninės administracijoje.

Ligoninės administracija net nežino, ar muduoda nežinanti, kad ligoninė lietuvių įsteigta. Ligoninės akių skyriaus gydytojams nutarus, užmegzti ryšius su Lietuvos akių klinika (kur yra plačiai žinoma), ligoninei vadovaujantis lenkų kilmės gydytojas pa-reikalavo, kad iš protokolų žodis "Lietuva" ir lietuvių būtų išbraukti (deleto). Taigi tokie reikalai vyksta Amerikoje ir lietuvių įsteigtoje įstaigoje. Ligoninė turėjo nereikalingų mikroskopų ir kitos aparatuūros (kadangi naudoja jau moderniškesnius), tai dr. Sidrys kreipėsi pas seselės kazimierietės, kad jos duotų tą aparatūrą persiuntimui į Lietuvą. Jos Lietuvai nieko nedavė. Bet jos siunčia aparatūrą į Meksiką ir kitas Amerikos lotynų kraštus. Lietuviai turėtų žinoti ir domėtis, kur jų suaukoti pinigai nueina. Šiaip ar taip, lietuviai tebėra stambiausi vienuolijos ir jos darbu rėmėjai.

Žemė, ant kurios buvo pastatyta ligoninė, 1914 m. buvo nupirktą kun. A. Staniūkyno. Vėliau jis tą žemę užrašė arkivyskupijai, tačiau padarė prierašą, kad visuomet ta žemė turi tarnauti lietuvių reikalams. Ant tos žemės Labdaryų Sąjunga pastatė ligoninę: "built Holy Cross nearly 60 years ago to serve the Lithuanian community (Southwest News Herald)". Taigi tarnauti lietuvių reikalams! Pastatė tai pastatė, bet reikėjo ją administruoti. Kardinolas Mundelein 1928 m. ligoninę administruoti pakvietė Šv. Kazimiero vienuoliją, pabrėždamas, kad "the hospital would serve the Lithuanian community for generations." Reiškia kardinolas Mundelein pabrėžė, kad "ligoninė turi tarnauti lietuvių visuomenei per ateinančias generacijas." Tarnauti, tai tarnauti, bet ar tarnauja? Observer vedamasis pavadinamas "A Lithuanian Hospital?" Prisimindami kardinolo Mundelein žodžius nusiskundžia ir murodo faktą, kad 20 metų bėgyje nebuvo lietuvių pasauliečio ligoninės taryboje." Šv. Kryžiaus ligoninės reprezentantas, kuris kalba ligoninės tarybos vardu, atsiliepė: "Holy Cross Hospital is proud of its Lithuanian heritage and the support provided through the years by the Chicago Lithuanian community."

Taip, jie yra patenkinti ir didžiuojasi tuo, ką jie gauna iš lietuvių visuomenės, bet ką jie duoda? Kardinolas Mundelein nemurodė imti, bet tarnauti! Mes gerai žinome, kad mūsų pinigų visi ima! To mums aiškinti nėra reikia.

Prieš keletą metų jaunieji mūsų profesionalai atgaivino merdėjančią Lietuvių Romos Katalikų Labdaryų Sąjungą. Į šį darbą įsijungė dr. L. Sidrys, adv. S. Kuprys, inž. A. Kazlauskas ir daugelis kitų. Šiuo metu

sąjunga turi apie 600 narių. Sąjungai sustiprėjus pradėta domėtis lietuvių sukurtais institucijomis. Kelias buvo sunkus ir duobėtas. Nežymus progresas yra atsiektas Šv. Šeimos viloje. Daug blogesni reikalai yra santykiuose su ligoninės administracija.

Kadangi dr. L. Sidrys šiam reikalui vadovauja, tai jam daugiausiai ir tenka. Gauna nemandagių laiškų, labai dažnai nepasirašytų. Prieš mane guli vieno daktaro, kuris yra ligoninės taryboje, laiškų kopija. Jo ištrauką pacituosiu, kad nebūtų minties iškreipimo, tad vertimo nedarau. "In conclusion, I personally think you are an insult to the Lithuanians and the Medical Profession which perhaps might indicate the need for professional help. Your letter and article in Southwest News Herald are pure garbage, insulting and detrimental to the Lithuanians." Išeitų, kad siūloma dr. Sidriui kreiptis pas psichiatrą. Daktaras, kuris naudoja tokį laiškų stilių, tikrai yra "insult to any profession"!

Reikalui įsisiūbavus, buvo spaudoje keletas rašinių tuo reikalu. Išskyrus vieną, beveik visi buvo palankūs dr. Sidrio užimtai pozicijai. Buvo pravestas nevykęs pasikalbėjimas per "Margutį", teko girdėti pasipiktinimų. Kad visuomenė būtų plačiau informuota, vasario 25 d. Jaunimo centro kavinėje buvo sukvieisti organizacijų atstovai. Deja, spaudos atstovai buvo užmiršti. Gal rengėjai mano, kad spauda rašo ir neprašyta! Pasitarime dalyvavo 36 organizacijų atstovai. Į pasitarimą buvo pakviesti ligoninės ir vienuolijos atstovai, deja, nedalyvavo ir į laiškų neatsakė! Pasitarimą pradėjo inž. A. Kazlauskas, LRKLŠ-gos pirmininkas. Paimformavo apie esamą padėtį. Plačiau reikalą nušvietė dr. L. Sidrys. Tuo pačiu reikalu kalbėjo adv. S. Kuprys ir dr. E. Vižinas, Illinois Lietuvių Gydytojų Sąjungos pirm. Visų nuomonės buvo vienodos. Situacija yra, kaip jau buvo rašyta. Nutarta reikalauti, kad ligoninės taryboje būtų lietuvių atstovai. Kreiptis į vysk. P. Baltakį, kad būtų lietuviams lietuviškos Mišios. Ir bendrai, kad ligoninėje lietuviai ne būtų kampininkai. Jeigu ligoninė būtų meksikiečių ar juodžių, tai jie turėtų aiškias savo teises. Susirinkusieji pasiūlymams vienbalsiai pritarė.

Atitaisymas

Praeitais L. L. laidos Nr. 5, 5-jame psl. J. Vilučio straipsniuose išibrovė keletas korektūros klaidų.

Str. "Am. gydytojai ir advokatai" 2-os skilties 3-jo eil. parašyta:

Jowa, turėjo būti Iowa.

Straipsnyje apie pasaulio kalėjimus 1-os skilties 4-oj eil. parašyta: kalinių; turėjo būti: kalėjimų.

2-os skilties 1-joj eil. parašyta: žuvies; turėjo būti: žvėries.

Už klaidas autorių atsiprašome.

REDAKCIJA

Vasario 16-sios minėjimo metu Detroit'e pagrindinę kalbą sako dr. Edward Jakubauskas-Central Michigan Universiteto prezidentas - rektorius. Šalia jo sėdi Detroito Lietuvių organizacijų centro valdybos pirmininkas advokatas Kęstutis Miškinis. A. Sukauskas nuotrauka

giesmes. Šv. Antano chorui vadovavo muz. Stasys Slizys, Dievo Apaizdos muz. Vidas Neverauskas ir Šv. Petro šventovėje visi dalyviai giedojo už žuvusius ir mirusius dėl Lietuvos laisvės ir Nepriklausomybės. Dievo Apaizdos šventovėje atnašavo Šv. Mišias klebonas kun. Viktoras Kriščiunevičius, Šv. Antano klebonas Alfonsas Babonas, Šv. Petro klebonas Kazimieras Butkus. Visi kunigai pasakė tai dienai pritaikintus

žius. Programai vadovavo Robertas Borisa. Amerikos Himną giedojo Detroito Moterų vokalinių vienetų pasipuošę tautiniais rūbais. Vadovavo muz. Stasys Slizys. Invokaciją atkalbėjo kun. A. Babonas. Buvo pagerbti žuvę už Lietuvos laisvę. Po to sekė Nepriklausomybės kovų ir L. K. kūrėjų savanorių pagerbimas. Savanoriams Vincui Tamošiūnui ir Stasiui Šimoliūnui birutietės prie švarkų pri segė gėles. Pagrindinis kalbėtojas

Vasario 16 d. minėjimo metu Detroit'e. Publikos dalis prie stalų. A. Sukauskas nuotrauka

Pasaulyje vienas iš tūkstančio žmonių kalba lietuviškai...

Ar tu vienas iš jų?

*In nieku hitu tauta neapreiš savo
širdies, sielos ir dvasios taip,
kaip savo kalba.*
VVDŪNAS

VILNIAUS STUDENTŲ PAREIŠKIMAS DĖL LIETUVOS LAISVĖS

Vilniaus Dailės Instituto studentų susirinkimas įvykęs vasario 27 d., 1989 m. priėmė sekančią deklaraciją:

Mes, Dailės Instituto studentai negalime likti abejingi savo tėvynės likimui ar sutikti, kad Lietuvos nepriklausoma valstybė būtų ribota dominija TSSR sudėtyje. 1940 m., birželio 15 d., nepriklausoma Lietuvos valstybė buvo okupuota TSSR, pažeidžiant 1920 m., liepos 12 d. TSSR ir Lietuvos sutartį. 1940 m. vėlyvą vasarą buvo suvaizdintas "savanoriškas" Lietuvos įjungimas į TSSR. Sudaryta marionetinė vyriausybė, kurios pagalba TSSR pavertė Lietuvą savo kolonija. Okupacinis režimas brutaliai suardė natūralią lietuvių sielą atitinkančią kultūrinį, religinį, ekonominių ir politinių pasireiškimams ir gyvenimui. Stalinistai, siekdami palaužti tautos dvasią, išžudė tūkstančius patriotų. Dabartinė tragiška Lietuvos padėtis

yra aneksinio režimo padarinys. Atsakomybę neša sovietinis režimas ir tautiniai kolaborantai. Lietuviai niekada su aneksija nesutiko. Tai patvirtina pasipriešinimas prieš okupantą. Išsivadavimo bandymai vyks ta ir šiandien įvairiomis formomis. Mes reikalaujame:

1. Atsakingo ir panaikinimo 1939 m. Ribentropo-Molotovo paktą.
2. TSSR vyriausybę išvesti savo kariuomenę iš Lietuvos.
3. Nepriklausomos Lietuvos valstybės atstatymo. Jos užsienio politiką turi nuspręsti demokratiniai išrinktas Lietuvos seimas.

Mes kreipiamės į visas Lietuvos mokyklas ir institucijas prisidėti prie šio pareiškimo.

R. Ošauskas - pirmininkas
V. Narbutas - sekretorius
Susirinkime dalyvavo 200 studentų. Už deklaraciją pasisakė 188, susilaikė - 11, prieš balsavo - 1.

(ELTA)

Moterų vokalinis vienetas atlieka programą, š.m. vasario 19 d., minint Lietuvos Nepriklausomybės šventę Detrote.

A. Sukauskio nuotrauka

JONAS GEDIMINAS ŽAIBAS

Gyvenimas Trapus

Gyvenimas trapus kaip žiedas,
Kaip ta gležna laukų gėlė...
Ir jauno kūdikio skaisčius veidelis,
Šviti lyg žaras vakare...

Motulė ji lopšely supa,
Dainuodama: - užmik saldžiai.
O jaunos dienos upėm srūva,
Jam plaukia laimė ir vargai.

Lelijos žiedas greitai vysta,
Jaunystė viesulu - audrom praūž!
Ir aš žinau, ji nebegrižta,
Antram gyvenimui žmogaus.

Kai saulė peržengia zenitą,
Šešėlis tysta vis ilgn...
Ir tu jauti kaip dienos slysta,
Ir plaukia prie ribos artyn.

Gausa dienų mažai ką sako,
O metų skaičius - lyg viena diena...
Žvelgi dangun į Pieno taką,
Kur juo nueitum - nežinia. (?)...

Trapus kaip melsvas lino žiedas,
Pražysta ir subręsta pats žmogus.
Kas tik įmynė žemės pėdas,
Tą šaukia žemė ir dangus...

Nepalik Kelionei Vieno

Per Tavo, Viešpatį, gerumą,
Aš šioje žemėje einu...
Ir Tau manos sielos troškima,
Kaip atnašą širdy nešu!

Išgirsk ir mano kuklią malda,
Į Tavo dangų, Viešpatie, žiūriu.
Tu laiminai mane nekartą,
Kadaėjau dygiu keliu...

Tu laimini Visatą visą,
Ir surėdai žvaigždžių takus.
Tave ir žmogų glaudžiai riša -
Žmogus Tverėjui panašus!...

Tad nepalik kelionei vieno,
Kada tik į EMAUSĄ eisiu.
Ir baigiančiai kelionės dienai,
Tu pasilik nakvot kartu!...

Tad nepalik kelionei vieno,
Kada tik į VILNIŲ -
AUŠROS VARTUS eisiu.
Ir baigiančiai kelionės dienai,
TU pasilik nakvot kartu!!!

PAULIUS KLIMAS,
iš Rochesterio, NY, laimėjęs 12-tąją
Eugenijaus Kriaučeliūno jaunimo pre-
mią. Įteikimas įvyks balandžio 2 d.
Liet. Tautiniuose namuose, Chicagoje

Robertas Vitas,
politinių mokslų daktaras, skaitęs
paskaitą Lietuvos Nepriklausomybės
atstatymo sukakties minėjime, ALT
Cicero skyr. surengtame. Greta sto-
vi studentas J. Mindaugas Variako-
jis perskaitęs Lietuvos Nepriklausomy-
bės aktą, š.m. vasario 12 d.
J. Variakojienės nuotrauka

APŽVELGTA VIEŠNAGĖ AUSTRALIJOJE

Vasario 10 d. Chicagos Jaunimo Centro kavinėje įvykusioje vakaronėje buvo iš arčiau pažvelgta į Australijoje praėjusių metų paskutinę savaitę pravesčius III Pasaulio lietuvių sporto žaidynes.

Čia pagrindinę šių žaidynių apžvalgą, liečiančią Š. Amerikos lietuvių sportininkų dalyvavimą bei jų pasiekimus jose, padarė ŠALFASS valdybos pirm. Valdas Adamkus. Jis pradžioje prisiminė kelias datas, kurios yra svarbios lietuvių sporto gyvenime. Viena - prieš 30 m. (1959 m.) iš P. Amerikos grįžo Š. Amerikos lietuvių krepšinio rinktinė. Antra - prieš 50 m. (1938 m.) įvyko I-ji Lietuvių Tautinė Olimpiada.

Pranešėjas pradžioje akcentavo, jog III Pasaulio lietuvių žaidynės Australijoje buvo svarbios tuo, kad jose pirmą kartą po 43 metų dalyvavo Lietuvos sportininkai, pažymėdamas, kad tai "reikšmingas įvykis mūsų sporto gyvenime".

Kalbėtojas nusiskundė, kad lietuvių sportas Š. Amerikoje nėra numylėta sritis ir jam nėra rodoma reikiamo dėmesio, nors pasiekti laimėjimų

Valdas Adamkus duoda III Pasaulio lietuvių sporto žaidynių įvertinimą Jaunimo Centro kavinėje vasario 10 d. Ed. Šulaičio nuotrauka

mai šokančio, dainuojančio ar sportuojančio jaunimo vienodai svarbūs, o propagandinio atžvilgiu sportininkų pergalės yra net pirmaujančios.

V. Adamkus nušvietė žaidynes dalyvusių Š. Amerikos lietuvių sportininkų pergales, kurių jie pasiekė daugiau negu kitų kraštų atstovai. Salėje buvusieji laimėtojai buvo pristatyti publikai. Taip pat dėkojo Š. Amerikos delegacijos vadovui Vyt. Grybauskiui ir talkininkui R. Dirvonui.

Kadangi žodžiais nebuvo galima daug ką nupasakoti, R. Dirvonis parodė iš Australijos gautą video juostą apie tas žaidynes. Pati juosta buvo gana ilga, tai buvo parodytos tik jos dalys.

Išvykos reikalams lėšų sukėlimui buvo vykdyta loterija, kurios laimėgijai bilietai buvo ištraukti vakaronės metu. Po oficialios dalies atvykusieji turėjo laiko pasikalbėti su Australijoje dalyvavusiais sportininkais bei jų vadovais prie kavos puoduko ar vyno taurelės.

E. Š.

Kristijonas Donelaitis

(Tęsinys)

Šis veikalas lietuvių gali būti laikomas sėkmingu poezijos ir iškalbos pavyzdžiu, tuo labiau, kad jis pasižymi originalumu - jame nieko nėra skolinta iš svetimų literatūrų.

Su vokišku vertimu Donelaičio leidinį paruošė Karaliaučiaus universiteto profesorius kalbininkas G. Nesselmannas, kuris buvo atspausintas 1869 m. Karaliaučiuje. Pastarasis kruopščiai laikėsi donelaitiško originalo, atstatė L. Rėzos praleidimus bei pakeitimus, giesmes vadino idilėmis, apjungė jas chronologine eile, pradėdamas tačiau "Rudens gėrybėmis".

Vien tik lietuvių kalba ir tikrai mokslo reikalui Donelaičio leidinį paruošė austras kalbininkas A. Schleicheris, Prahos ir Jenos universitetų profesorius. Atspaudė 1865 m. rusų mokslo akademija Petrapilyje. Įdomu ir tuo, kad leidinys pasirodė lotynišku šriftu tuo metu, kai caro įsakymu lietuviški raštai tuo šriftu spausdinti buvo uždrausti. Leidiniui tačiau buvo duotas vokiškas pavadinimas: Ch. Donelaitis "Litauische Dichtungen".

Populiariam reikalui, eiliniui lietuviui skaitytojui Donelaičio susilaukė kiek vėliau. Tilžėje 1891 m. M. Jankaus buvo atspausinta tik viena dalis - "Pavasario linksmybės". A. Burbos ir A. Miluko rūpesčiu JAV 1897 m. atspausdinta "Kristijono Donelaičio rasmiai". I. Šapelis 1909 ir 1914 m. išleido Vilniuje. M. Biržiškis suredaguotas mokykloms priklaikintas Donelaičio kūrybos leidinys, kuriame buvo įdėtos "Metų" tik ištraukos, nepriklausomais laikais buvo atspausinta tris kartus - 1918, 1921 ir 1927 metais. Pilno reprezentacinio leidinio su V. Jonyno iliustracijomis susilaukta tik 1940 metais.

Jį paruošė prof. J. Ambrozevičius Pakartotas jis buvo ir po karo Lietuvoje. Tas pats leidinys fotografiniu būdu išleiviu buvo atspausintas Vokietijoje, Offenburge, 1948 m., Žirgilio redaguotas ir V. Jurkūno iliustruotas leidinys pasirodė 1956 m. Vilniuje. Okupuotoje Lietuvoje buvo išleista K. Donelaičio ir daugiau leidinių, aš jų čia nevardinsiu.

1964 m. buvo švenčiama 250 m. sukaktis nuo Donelaičio gimimo. Minėjimai buvo ruošiami krašte ir išeivijoje.

Donelaičio "Metus" būtų galima pavadinti aprašomąja poema, kadangi ji neturi vientisos fabulos. Paties veiksmo stūmėjas ir visos gamtos gyvybės centras yra saulė. Ir visi metų laikai keičiasi pagal saulės tuo pačiu ir visi žemdirbio darbai, rūpesčiai bei džiaugsmas. Visa žmogaus buitis glaudžiai susijusi su saulės užtekėjimu ir nusileidimu.

Gamtos vaizdų atskleidimas yra pati esmingiausia metų turinio dalis. Čia gamta ne vien fonas žmonių gyvenimo įvykiams, bet neatskiriama jų gyvenimo dalis, lemianti jų išorinę ir vidinę būseną. Autorius gamtą vaizduoja ne pašalinio stebėtojo akimis, bet parodo gamtos ir žmogaus lygiagretumą bei priežastinį ryšį.

Metų vaizdai labai dinamiški, konkretūs ir nuspalvinti lietuvišku koloritu. Turtingiausiai pavaizduotas paukščių pasaulis: gandrai, erelis, gervės, žvirbliai, kregždės, strazdai, o žymiausias jų - lakštingala su savo skambančiu vamzdžiu. Visi vaizdai perplinti lyriniais atspalviais, vienu džiaugsminga, kitur melancholone nuotaika. Ypatingai šiltai yra nupiešti žmonių darbai: pavasario sėja, šienapjūtė, rugiapjūtė, mėšlavežis, vasarojaus valymas, bulviakasis, kūlimas, javų vežimas į miestą ir t.t.

Pagrindiniai veikėjai yra būrai - ūkininkai einą baudžiavą; aukščiau jų dvarų valdytojai, amtsmonai, jų pavaldiniai - vachmistrai, pakamores.

O jau iš pačių būrų būdavo skiriamai šaltysiai, kurie būdavo tarpininkai tarp baudžiaininkų ir ponų. Patys kitataučiai kolonistai nevaizduojami, tik jaučiama jų neigiamoji įtaka. Paties autoriaus jausmai ir pamokymai nukreipti į būrus, ir jis stovi ne šalia jų, bet su jais.

K. Donelaitis ryškiai pavaizduoja visą buitį, smerkdamas išgalinčius neigiamus papročius: tingėjimą, girtavimą, keikimą, peštynes, vagystes, išlaidumą. Dažniausiai tos neigiamybės išmokstamos iš kolonistų. Tačiau smulkesnių medžiaginės kultūros detalių autorius nevaizduoja. Ypač gausus yra poemoje didaktinis elementas. Daugybė moralinių pamokymų pasakomi Prižkaus, Selmo ir Lauro lūpomis. Bet šalia to yra ir praktinių ūkinių mokyklų apie pavasario sėją, gyvulių priežiūrą. Pataria moterims rinkti žiemai riešutus,

grybus...

Kaip K. Donelaičio Metuose saulė yra gamtos gyvybės centras, taip Dievas ten yra poemos centras. Dievas leido žmogų į pasaulį ir paskyrė jam vietą ir darbą. Už nuopelius atlygins arba už nedorybes nubaus jau po mirties. Net ir visa gamta yra palenkta Dievo garbinimui. Pačioje poemos pradžioje yra tarsi giedamas himnas Dievui, kada žmogus kreipiasi į "dangiškąjį tetutį" nuolankia malda:

Jis išryškina ponų ir būrų nelygybę; ponas pasipūtęs, kaip taukai ant šilto vandens plaukia, o būras musigandęs žemai lenkiasi. Bet kas gi atsitiktų, jei būrų iš viso nebūtų? Kas dirvas užsėtų, nuvalytų, išskultų, parduot nuvežtų?

Tačiau K. Donelaitis baudžiavos klausimo nesprendžia socialinėmis reformomis, ir jam nekyla mintis pakeisti baudžiavą geresne santvarka. Jis sprendžia šią problemą grynai moralinėje plotmėje. Negeruosius ponus bara ir smerkia, grasinamas Dievo teisingumu, o gerąjį poną rodo kaip sėtiną pavyzdį. Bet ir šis būrų nuo baudžiavos neatleidžia, kaip pavyzdžiai Didžiojoje Lietuvoje Oginskiai ir kiti ponai buvo padarę.

Didžiausia Mažosios Lietuvos nelaimė buvo kolonizacija po skaudžių maro metų: ji anksti rišasi ir su tautine problema. Nors K. Donelaitis stoja skriaudžiamųjų lietuvių pusėje, bet pats lietuviškumas jam svarbus tik tiek, kiek nuo jo priklauso žmonių dora. Mat iš įvairių kraštų atsikraustę kolonistai moraliniu atžvilgiu stovėjo daug žemiau už pamaldžius lietuvius būrus.

Be jau minėtų ankstyvųjų Donelaičio vertimų į vokiečių kalbą, L. Rėzos ir G. Nesselmanno, - turime dar L. Passargės laisvą hegzametrų vertimą, atspausintą 1894 m. Halėje. Labai gerą šių dienų vokiečių kalba vertimą yra paruošęs Hermann Buddenstieg, talkinamas E. Astromsko, F. Bajoro, L. Steponausko ir K. Korsako. Vertimas "Kristijonas Donelaitis" (Die Jahreszeiten) atspausintas 1966 m. Muenchene.

Į latvių kalbą "Metų" pirmąją giesmę "Pavasario linksmybės" išvertė K. Vatsons ir atspaudė 1822-23 m. Mintaujos (Jelgava) kalendoriuje. Gar sus latvių rašytojas Janis Rainis studijuodamas Petrapilio universitete, buvo išvertęs kai kurias "Metų" dalis. Jas skaitė latvių studentams, darydamas pranešimą 1885 m. apie Donelaičio kūrybą. Rusų valdžiai Rainį areštavus, vertimai dingo. Donelaitį dar yra vertę S. Edžus, J. Jaunsudrabinskis, J. Sudrabkalis, A. Sukovskis. Pilnas ir tikrai geras vertimas buvo paruoštas P. Kalvos, išleistas 1963m Rijoje.

Į lenkų kalbą "Metus" proza išvertė M. Akelaitis ir 1861 m. jau buvo gavęs rusų valdžios cenzūros leidimą atspausinti. Nuorašą jis buvo pasiuntęs populiariajam rašytojui J. Kraszewskui. Vertimas liko neišleistas. Vėliau į lenkų kalbą "Metus" vertė J. Ossowski ir jų dalis "Pavasario linksmybės" tik po mirties buvo atspausinta 1882-83 m. Krokuvoje žurnale "Przegląd Polski". Vilnietis literatas K. Pietkewicz paruošė vertimą lenkų kalba ir jis 1933 m. buvo atspausintas Varšuvoje.

Rusų supažindino su Donelaičiu M. Gorkis, kuris dar prieš I-ji Pasaulinį karą buvo užsimojęs paruošti lietuvių literatūros vertimų rinkinį, kuriame su "Pavasario linksmybėmis" turėjo būti įtrauktas ir Donelaitis, tačiau dėl karo, leidinys nepasirodė ir vertimas liko rankraštyje. Pilną vertimą hegzametrų paruošė poetas D. Brodskij, padedamas Vilniuje lietuvių, nes pats lietuvių kalbos nemokėjo. Atspausintas jis buvo 1946 m. Maskvoje. Donelaitį į Baltųjų kalbą išvertė A. Zarickis, į čekų - H. Jechovas, į estų - M. Lodus. Pilnesnių bei fragmentinių vertimų Donelaitis yra susilaukęs ukrainiečių, armėnų, gruzinų, bulgarų, prancūzų, rumunų, lotynų, hebrajų, jidiš, esperanto, vengrų kalbomis.

Į anglų kalbą "Metus" išvertė JAV Nadas Rastenis, įžanga E. Tumienės Viršelis ir iliustracijos V. Jonyno. Išleisti 1967 m. Los Angeles, California.

DONELAITIS RUSŲ OKUPACIJOJE

Donelaitis, matome, yra susilaukęs tokio pripažinimo tautoje ir už jos ribų, kokio neturi dar ne vienas lietuvių rašytojas. Tokia gausybė

(Nukelta į 8 psl.)

KULTŪRINIS PUSLAPIS

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS MINĖJIMAS E. CHICAGO IR GARY, INDIANA

East Chicago, Indianos Amerikos ne vaikų, trėmimus į Sibirą ir apie Lietuvos Tarybos skyrius, vadovau - ALTO veiklą. Pasikalbėjimui vadovau - jant ilgamečiui pirmin. Albertui Vinikui, surengė iškilmingą Lietuvos Nepriklausomybės minėjimą, kuris tęsėsi net dvi dienas.

Tą pačią dieną, 9 val. ryto, prie E. Chicago miesto rotušės buvo iš-

Minint VASARIO 16-tą, Gary, IN. Iš kairės: A. Vinikas, klebonas kun. dr. J. Urbonas, kalba Liet. Gen. Konsulas V. Kleiza, iš Čikagos, P. Visclosky ir John Krupa. Kazio Balt. nuotrauka

Šeštadienį, vasario 18 d., per Hammond radio stotį WJOB 8:30 val. ryto nuskambėjo Lietuvos himnas. Po to radijo komentatorius I. Lewin pravėdė pasikalbėjimą su Mary Ann Prochina ir Joseph Shea, trečios kartos lietuviais, apibūdino žiaurią rusų okupaciją, nekaltų žmonių, neišskirian-

keltos JAV ir Lietuvos vėliavos. Vėliavų pakėlime susirinko apie 200 dalyvių, jų tarpe 40 % Amerikoje gimusių, Vytauto Posto 289 ir Allied Posto legionieriai ir moterų pagalbinis vienetas. Visoms ceremonijoms vadovavo Vytauto Posto vadas A. Wai-

VASARIO 16 proga, Gary, IN, po meninės dalies Birutė Vilutienė įteikia gėles solistei Birutei Kemežaitėi ir muzikui Monigirdui Motekaičiui. Kazio Balt. nuotrauka

ALDONA K. T.

Partizanui

Miškų tankmėj, kur lapas glaudžiasi prie lapo
Ir pėdas tik prabėgusio žvėries
Ant guolio samanų padėjęs galvą
Medžių pavėsy amžiams užmigai.

Ant tavo kapo niekas neuždegs žvakutės
Nepadės puokštės rožių raudonų
Tu nebuvai koks žymus karininkas
Vien tik sūnus arimų purvinų.

Tiktai artojas, kuriam žemė buvo auksas,
Neikainuojama vertė
Nes joje ilsisi protėvių kaulai
Iš jos išaugo visa giminė.

Tu taip šią žemę pamylėjai,
Šnabždėsi nokstančių javų,
Raudoną galvą dobilėlio
Rytmečio giesmę vieversių.

Net ir parpuolęs dar apkabint norėjai
Ji taip giliai įaugus tavyje
Stingstančiom lūpomis kartojai:
"Aš mirštu, kad tu būtum laisva".

Tamsioj naktį dangus ižiebs tau tūkstančius
Žvakučių, Tavo drąsa ir meilė labiau kaip gėlės
mus žavės, Krauju tu savo vardą įrašei ant žemės
veido, Net šimtmečiai ištrint jo negalės.

drabužiais pasipuošusios, J. Petraitienė, J. Valeikienė ir G. Navikaitė. Visi dalyviai sugiedojo Amerikos ir Lietuvos himnus. Prasmingą, tai dienai pritaikytą, invokaciją sukalbėjo kun. dr. I. Urbonas ir kun. Kazlawski. E. Chicago miesto mēras Robert A. Pas-trich savo kalboje priminė, kad jau 23-čią kartą susirenkame iškelti abiejų valstybių vėliavas. Tas įrodo, kad Lietuvai ištikimybė dar gyva. Vėliavų pakėlimo iškilmės baigtos legionierių šautuvų šūvių salvėmis. Allied Posto vadas ir miesto pareigūnas, lenkų kilmės, J. Krupa pakvietė visus pusryčiams, kurie vyko gražioje legionierių salėje. ALTO pirmin. A. Vinikas padėkojo visiems už atsilankymą. Užbaigai buvo sugiedota "God bless America". Pusryčiais, kuriuose dalyvavo labai daug žmonių, ir buvo baigtos šios dienos iškilmės.

Nepriklausomybės šventės minėjimas buvo pradėtas sekmadienį, vasario 19 d., pamaldomis 10 val. ryto Šv. Kazimiero bažnyčioje, Gary Indianoje. Visus, atvykstančius į pamaldas, dvi lietuvaitės G. Navikaitė ir J. Rudzevičius, pasipuošusios tautiniais drabužiais, prisegė kiekvienam po trispalvį ženklelį. R. Nemickas priėmė Lietuvos laisvinimui skirtas aukas. Vėliavas įnešė Kazys Baltrušaitis - Balt ir D. Mačytė. Vėliavas sekė 9 Gary Lituanistinės mokyklos mokiniai ir trijų vaikų motina Valeikienė. Jie buvo tautiniais drabužiais pasipuošę. Eisena sudarė įspūdingą ir gražų valzdą. Šv. Mišias atnaušavo ir patriotinį pamokslą pasakė parapijos klebonas kun. dr. Ignas Urbonas. Savo pamoksle jis priminė okup. Lietuvoje Vilniaus katedrą ir garbingą jos praeitį. Auką nešė A. Vinikas ir J. Radzevičius. Solistės Barbaros Balt, parapijos vargonininkės, vadovaujamas mišras choras gražiai pagiedojo šiom iškilnėm parinktas giesmes. Pamaldos užbaigtos Lietuvos himnu. Akademinė dalis - minėjimas prasidėjo 4 val. po pietų tos pačios bažnyčios parapijos salėje.

Minėjimą atidarė skyriaus pirmin. A. Vinikas. Vėliavas įnešė Vytauto Posto legionieriai ir D. Mačytė. JAV ir Lietuvos himnus sugiedojo solistė Birutė Kemežaitė, akompanuojant Manigirdui Motekaičiui. Pledge of Allegiance paskaitė A. Vinikas. Toliau sekė meninė dalis, kurią atliko tautiniai drabužiais pasipuošusi ta pati solistė Birutė Kemežaitė ir akomp. M. Motekaitis. Solistė savo gražių balselių ir pasirinktomis dainomis nukėlė visus, nors savo mintimis, į mūsų mylimą tėvynę Lietuvą, kuri dar tebešėna vergijos našta. Solistė atliko šias dainas: Nemunėli, muz. Metrikienės, žodž. J. Kmto; Šiaurės Pašvaistė, muz. S. Sodeikos, žodžiai B. Braždžio; Karvelėli, muz. Sasnausko-Zilevičiaus, žodž. V. Kudikos; Lakštingalos giesmė, muz. Kuprevičiaus, žodž. P. Babicko. Bisui dar padainavo Nemunėli, Nemunėli, muz. A. Bražinsko. Už patriotinės dainos ir gražų jų išpildymą solistė ir akompaniatorius M. Motekaitis buvo apdovanoti gėlėmis, o publika negailėjo jiems katučių.

Maldą sukalbėjo kun. dr. Ignas Urbonas. Toliau sekė gardžiai paruošta vakarienė. Po trumpos vakarienės buvo tęsiama toliau minėjimo proga - ma. Trumpai kalbėjo Gary miesto mēras Thomas Barnes ir perskaitė proklamaciją. Pagrindinę kalbą pasakė Lietuvos gen. konsulas V. Kleiza, kuris dėl įvairios publikos turėjo kalbėti lietuviškai ir angliškai. Jo kalba buvo trumpa, bet labai pritaikyta šių dienų įvykiams okup. Lietuvoje. Allied Posto vadas J. Krupa savo kalboje ragino visus vieningai dirbti ir nepavargti laisvinimo darbe. Kongresmanui P. J. Visclosky negalėjusiam dalyvauti, jo tėvas, buvęs Gary mēras, tarė žodį ir paėmė rezoliucijas perduoti sūnui. Rezoliucijas skaitė Dan Paulkurius vienbalsiai priimtos. Šiais metais už ilgų metų darbą ALTO veikloje buvo pagerbti J. Pečiulis ir R. Nemickas, įteikiant jiems žymenis. Mi-

CICERO, IL VASARIO 16 MINĖJIMAS

Minint VASARIO 16, Cicero šauliai per Lietuvos vėliavos pakėlimo iškilmes prie Cicero miesto rūmų vasario 11 d. Ed. Šulaičio nuotrauka

Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės atstatymo 71-sios sukakties minėjimas, suruoštas ALT Cicero skyriaus, įvyko vasario 11-12 dienomis.

Šeštadienį 12 val., tautinės vėliavos pakėlimo apeigoms vadovavo skyriaus vicepirmininkas St. Dubauskas. Kaip ir kasmet, turiningą invokaciją sukalbėjo kun. dr. J. Sarauskas, šv. Antano parapijos administratorių. Il. senatorė Judy Baar-Topinka perskaitė Illinois senato proklamaciją, kurią ji pati parūpino. Miesto valdybos narys John Kociolko, perskaitė Cicero prezidento proklamaciją. Lietuvos trispalvės pakėlimo apeigas atliko Cicero jūrų šaulių kuopos "Klaipėda" garbės sargyba, kuriai vadovavo kuopos pirmininkas J. S. Jz. Mikulis. Vėliavą pakėlė J. S. Aug. Ašoldis ir "Gen. T. Daukanto" J. S. A. Mikštas. Arti penkiasdešimt dalyvių sugiedojo JAV ir Lietuvos himnus. Iškilmėje dalyvavo Il. atstovas Jack Kubik, Cicero Respublikonų K-to pirm. Allan Carr, Berwyn Respublikonų K-to pirm. Charles Slezak, Cicero miesto sekretorė Alice Darda, valdybos nariai Leo Frederick ir Russell Spirek, Sveikatos departamento vedėjas dr. F. Kaunas, Grant-Parkholme VFW 9115 posto komandierius Jonas Mažunaitis, "Gen. T. Daukanto" jūrų šaulių kuopos pirm. Edm. Vengianskas, ir kiti. Vėliava plevėsavo visą savaitę, pagal miesto valdybos nutarimą. Sekmadienį šv. Antano bažnyčioje mišias atlikė ir krikščioniškai - patriotinį pamokslą pasakė kun. A. Rutkauskas. Muz. Ald. Prapuolenytė dirigavo parapijos chorui. Dalyvavo "Klaipėdos" ir "Gen. T. Dau-

nejimą labai gražiai ir sklandžiai pravedė kun. dr. I. Urbonas. Paskutinis kalbėjo Vytauto Posto legionierius, ALTO vicepirmininkas ir šio minėjimo k-to pirmininkas Kazys Baltrušaitis-Balt, kuris visiems padėkojo už įdėtą darbą ir gerus rezultatus. Tuo ir buvo minėjimas baigtas.

Lietuvos Vyčiai, Liet. Demokratų Lyga, Tautinė S-ga, R. L. B-nė ir Liet. Medžiotojų ir meškeriotųjų klubas ir kitos organizacijos, suprasdamos ALTO veiklą skiria aukų. Šiais metais surinkta 1035 dol. iš organizacijų ir svečių.

Nepriklausomybės šventė ir ALTO veikla buvo aprašyta net 8 šiaur. Indianos laikraščiuose ir iš jų dviejuose dienraščiuose. Tai vis pirm. A. Vinko nuopelnas.

Salėje dalyvavo apie 150 asmenų. Ypatingai matėsi daug jaunimo ir trečios net ketvirtos kartos lietuvių. Matėsi svečių iš Mich. A. V. Kačinskai, iš Chicago A. Repšienė ir J. Bagdžius. Maistą gamino: U. Tavarienė, M. Ruzgienė, B. Ruzgienė, G. Navikienė ir padėjėjos: K. Navardauskienė, T. Bartas ir dvi sesutės Navikaitės. Barą tvarkė I. Tavaras. Padėka visiems. Reikia pastebėti, kad pirm. A. Vinikas vadovauja nuo 1943 m. Pagarbą jam! Esu dėkinga K. Čiurinskui už pakvietimą dalyvauti tokiam iškilmingame ir gražiai paruoštame minėjime.

Dar kartą nuoširdus ačiū!

Ant. Repšienė

A. JUŠKEVIČIUS, ALTO Cicero skyriaus pirmininkas, sako kalbą Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo sukakties minėjime, įvykusiame š. m. vasario 12 d. parapijos salėje. J. Variakojienės nuotrauka

kalus Tautų Sąjungoje ir atskiroms vyriausybėms ir išgavo dabartinį okupacijos nepripažinimą. Pagal kovotojų, likusių ok. Lietuvoje, prašymą - kalbėti apie Lietuvos bylą visam pasauliui, privalome jiems padėti.

Vėliavų tarnybai ir aukų rinkimui vadovavo "Klaipėda" kuopos vicepirmininkas Aug. Ašoldis. Priimta garna griežta rezoliucija, kurią perskaitė Vkt. Motušis. Sol. A. Pankienė padainavo keturias dainas. Tarpe dainų, eilėraščių "Atgimimas", gautą iš okup. Lietuvos, jautriai padeklamavo Sofija Palionienė, vadovavusi meninei programai ir svečių pavaišinimui. Visi dalyviai kartu su soliste sugiedojo "Lietuva brangi". Pianu palydėjo muz. Manigirdas Motekaitis. Vaišės paruošė ponios: Ašoldienė, Dumčienė, Runimienė, Skopienė, Šabrinskienė ir Vyšniauskienė.

VM

LAISVOJI LIETUVA

2618 West 71-st Street
Chicago, Illinois 60629
Tel.: 476-3371
or 839-5531

Laisvajai Lietuvai
Daremi Aukoją

IR KUR

Aleksas Lukšys, Chicago	30.00
Lietuvių Karių Veteranų S-ga "Ramovė", Detroito sk.	20.00
Augustinas Ašklis, Berwyn	10.00
Jonas Purtilis, St. Petersburg	10.00
Antanas Švitra, Austin	10.00
V. Šerkšnys, Canada	5.00
Antanas Marma, Chicago	5.00
Algirdas Gustaitis, Los Angel.	20.00
Gediminas Biskis, Clarendon Hills	10.00
Juozas Gasperas, Chicago	10.00
Pranas Dauginas, Canada	10.00
K. Kikutis, Collinsville	10.00
J. Stanaitis, Toronto	10.00
Rokas Petkevičius, Lewinston	5.00
Alex Navardauskas, Portage	5.00
Bronius Zeikus, Crownsville	10.00
Bronius Žemaitaitis, Los Ang.	5.00
K. Šidlauskas, St. Petersburg	5.00
Regina Schwarz, Cleveland	5.00
Edward Bzenas, St. Petersburg	5.00
A. Sukauskas, Dearborn	10.00
Stasė Palekienė, Chicago	5.00
Justinas Švelnys, Brooklyn	5.00
Algirdas Vaitiekaitis, Detroit	5.00
A. Krinickas, Maspeth	5.00
Br. Keburis, Canada	5.00
Visiems aukotojams nuoširdžiausiai dėkojame!	

Mums rašo:

- Perskaitę Jūsų leidžiamą laikraščio du paskutinius numerius, padarė man gerą įspūdį. Žinoma, tokie bendradarbiai kaip Jonas Vasaitis, Dr. Jonas Kunca, Povilas Žičkus, Vilnius Bražėnas yra patyrę žurnalistai. Parašo straipsnius, kokius kituose laikraščiuose nerašo. Pvz.: Jaltos susitarimas su Stalinu ir kitokius rimtus ir aktualius straipsnius. Todėl prašau ir man siuntinėti Laisvąją Lietuvą.

Reiškiu pagarbą,
J. Remys

Geriausia dovana Prof. A. VOLDEMARO Raštai I ir II tomas

MIELI SKAITYTOJAI, prašome įsigyti šiuos du tomus ir kitiems pasiūsti kaip dovana, tuo paremsite LAISVOSIOS LIETUVOS knygų leidyklą.

I ir II tomo kaina tikrai \$ 20.00. Kanadoje \$ 25.00 US.

Lietuvos atgimimo Sąjūdžio išleistos premijuotos knygos:	
1. J. Gliuda - Aitvarai ir Giria.....	\$ 4.00
2. A. Kairys - Ištikimoji Žolė.....	\$ 4.00
3. A. Baronas - Vėjas Lekia Lyguma.....	\$ 4.00
Kitos knygos:	
4. St. Jakubickas - Kas Yra Lietuvos Atgimimo Sąjūdis....	\$ 5.00
5. St. Jakubickas - Dienos įvykių Sukuriuose 1915-1986....	\$ 10.00
(Gyvenantys Kanadoje St. Jakubicko knygas užsisako šiuo adresu: V. Jakubickas, 254 Connaught Ave., Delhi, Ontario N4B 1L4, Canada)	
6. V. Bražėnas - Šamoklas Prieš Žmoniją.....	\$ 2.50
7. M. Blynas - Lietuvos Senovės Paminklai.....	\$ 10.00
8. M. Blynas - Nostradamus ir Pranašystės.....	\$ 5.00
9. M. Blynas - Lietuvos Reikalais.....	\$ 6.00
10. M. Blynas - Gynybinių Vilniaus Sienų nugriovimas.....	\$ 3.00
(Vertimas)	
11. M. Blynas - Tikroji Praeitis.....	\$ 6.00
12. M. Blynas - Lietuvos Senovės Palkimas.....	\$ 5.00
13. Valerijonas Šimkus - Atsiminimai I dalis.....	\$ 10.00
14. Valerijonas Šimkus - Atsiminimai II dalis (bus išleista)	
15. B. Kemežaitė - Sudiev! Aš Išeinu.....	\$ 4.00
16. A. Kaščiūnienė - Žirgeliai (Eilėraščiai).....	\$ 2.50

Prašau užpildyti ir iškirpus pasiūsti LAISVAJAI LIETUVAI, 2618 West 71-st Street, Chicago, IL 60629.
Siunčiu \$ 20 metinę prenumeratą ir prašau siūsti LAISVĄJĄ LIETUVĄ.
Siunčiu \$ už nurodytas knygas

Vardas ir pavardė

Numeris ir gatvė

Miestas, valstija ir pašto zona

ir kiti dienraščiai teigiamai recenzavo jos parodas.

Parodos atidarymas įvyks kovo 17 d. penktadienį, 7 v.v. muziejaus meno galerijoje. Po atidarymo vaizės. Paroda tęsis ligi balandžio 15 d. Muziejaus ir meno galerijos valandos kasdien nuo 10 v.r. iki 4 v.p.p., penktadieniais 10 v.r. iki 8 v.v.

Dėl platesnių informacijų skambinti Valentiniui Ramoniui ar Patricijai Bakūnienei tel. (312) 582-6500.

Amerikos Lietuvių Komerinių Rūmų Pranešimas

Amerikos Lietuvių komercijos rūmai suteiks šiais metais stipendijas penkiems ar šešioms moksleiviams.

Jas gauti turi teisę lietuviai kilmės aukštesniausias mokyklas baigiantieji moksleiviai bei pirmo kurso kolegijų studentai.

Stipendijos (scholarships) bus skiriamos jaunuoliams, atsižvelgiant į jų moralinius, tautinius ir religinius privalumus bei jų patarnavimus mokyklai, bendruomenei ir bažnyčiai. O taip pat akademinį pranašumą ir finansinę būklę. Prie pareiškimų turi būti pridėti paskutiniosios mokyklų ar kolegijų rekomendacijos.

Rūmų pirmininko Jono Valkučio žiniomis finansinę pagalbą yra gavę 121 studentas, nuo tos programos pradžios, kai ji buvo įsteigta 1964 metais.

Stipendijos bus patiekios šių Rūmų metinio banketo metu gegužės mėn. 7 d. Martinique restorane. Bilietus galima gauti pas kiekvieną direktorių arba stipendijų komiteto narį.

Smulkesnių informacijų ir pareiškimo blankų galima gauti pas pirmininką, Charles Macke - tel. 276-5089 ir komiteto narius: R. Vertelką - 388-8292, R. Zapolį - 361-4200, A. Rudį - 385-4600.

Pareiškimai turi būti atsiųsti iki 1989 m. balandžio mėn. 15 d.

Kas Ką Valdo?

Daugelis biznio bendrovių išplečia savo veiklą, investuodamos gautą pelną į visai skirtingas pramonės šakas. Pavyzdžiui, sumažėjus tabako vartotojų skaičiui, Philip Morris Tabaco Co. nebologą biznį daro, gamindama "vokišką" alų Lowenbrau, kurio didžiausias bravoras yra tokiam "vokiškame" mieste kaip Fort Worth, Texas. Kita tabako bendrovė Liggett šalia garsių Chesterfield cigarečių aprūpina skotiško viskio mėgėjus "J&B Scotch" gerimu. Reynolds Tabaco Co. valdo kelias maisto bendroves: Hawaiian Punch, Vermont Maid sirupą ir "kietišką" Chum King maistą. Savo interesus į vartotojo došerį išplėtė ir kitos milijoninės bendrovės. Plačiai žinomą Montgomery Ward bendrovę valdo Mobil Oil ABC Televizijos įmonė leidžia žurnalą "Prairie Farmer", o konkurentė CB S spausdina plačiai skaitomus žurnalus: "Women's Day" ir "Field & Stream". Pepsi Cola bendrovei priklauso grandinė "Pizza Hut" parduotuvių, be to ji gamina ir populiarius "Wilson" teniso kamuoliukus. General Mills gamina ne tik miltus ir javinius, jai priklauso marškinė "La-

Atitaisymai

"Laisvosios Lietuvos" 1989 m. kovo 2 d. Nr. 5, psl. 3 yra išspausdintas p. A. Česmulienės rašinėlis "Vasario 16 Minėjimas Delhi, Ont." Jis pradedamas mano parašyto eilėraščio posmelio, kuris, deja, nėra teisingai pacituotas: padarytos net trys klaidos, sužalojančios mintį ir tobulą klasikinio eiliavimo ritmą. Tenai rašoma "Pagrobta Lietuva nemugalėta, Nes prievarta negal pavergt tautos, Tauta nors rusų letena prislėgta, Į laisvę kaip vulkanas išsilies." Tačiau mano eilėraštyje yra šitaip parašyta: "Pagrobta Lietuva nemugalėta, Nes prievarta negal pavergt širdies, Tauta, nors rusų letenos prislėgta, Į laisvę kaip vulkanas išsilies." Dėkoju iš anksto.

Birutė Kemežaitė

Laisvosios Lietuvos 1989 m. II. 2 Nr. 3, straipsnyje - naujoji knyga "KELIONĖS ĮSPŪDŽIAI EUROPA" išvėlė klaidą: prieš rašytoją A. Vaičiulaičio pavardę atspausdintos dvi A raidės, kas sudaro klaidingą įspūdį, už ką atsiprašome. L. L. red.

Universiteto kambario komiteto valdybos nariai. Iš kairės: spaudos atstovas Antanas Grinius, vicepirmininkė Eugenija Bulotienė ir sekretorius Eduardas Milkauskas.

VASARIO 16 - šios ŠVENTĖS MINĖJIMAS DE TROITE

Minėjimas įvyko Wayne State Universitete lietuvų kambaryje. Publikos atsilankė apie šimtą. Jų tarpe buvo amerikiečių, keletas Universiteto profesorų, lietuviai Richard Bilaitis ir būrys to universiteto studentų. Lietuvių kambary, o ypač Vilniaus architektūra publika labai įdomavosi. Kambarys yra papildytas keliais kūrinių. Šiais metais, minint Vasario 16-ją, nemažai atsilankė ir Detroito publikos. Kas metai lankytojų skaičius vis didėja. Kambario komiteto valdyba, kaip ir praeitais metais paruošė lankytojams kavutę. Po vaizdų buvo parodytas šio kambario, prieš dešimt metų atidarymo filmas. Filmas atidarymą gražiai pavaizdavo. Kalba taip pat aiškiai girdima. Pasigęsta pirmininko J. Mikailos atidaro-

Lietuvos Vyčių bankete programos atlikėjai - solistai: A. Gaižiūnienė ir Algirdas Brazis.

J. Tamulaičio nuotrauka

PAVERGTOS LIETUVOS VEIKĖJŲ ĮGALIOJIMAI VLIKUI

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas gavo Helsinkio Grupės, Lietuvos Laisvės Lygos, Demokratinio Sąjūdžio, Krikščionių Demokratų Grupės ir kitų politinių vienetų įgaliojimus atstovauti juos, ginant Lietuvos reikalus tarptautinėse konferencijose ir kalbėti jų vardu.

(ELTA)

Prof. dr. Aleksandras Štomas buvo pagrindinis kalbėtojas, minint vasario 19 d. New Yorke Lietuvos nepriklausomybės 71 m. minėjimą. L. Tamošaičio nuotrauka

Lietuvoj Trūksta Cukraus

Paskutinėmis žiniomis, kaip pasakoja iš okup. Lietuvos į Ameriką atvykę, paskutiniu metu Lietuvoje stinga saldinių, nes juos išperka alkoholinius gėrimus namuose darantys. Taip pat stinga dantims pastos. Žiemos laiku nėra šviežių vaisių, kas galite - siųskite vitaminų C, kitokių vitaminų, aspirino. Labai norima gauti užsienio lietuvų laikraščių, žurnalų, knygų, jų turėtų atsivežti kiekvienas vykstantis į Lietuvą. Reikia didelių ir mažų Lietuvos vėliavų, vėliavėlių.

Sve.

POVILAS PETKEVIČIUS

LENKŲ OKUPACIJOSE IR JŲ KALĖJIMUOSE

Šioje 187 psl. knygoje vilnietis autorius aprašo savo gyvenimo tarpsnį, praleistą lenkų okupuotoje Lietuvoje dalyje ir aštuonerius metus kalėjimuose. Objektvyos ir sklandžiai parašytos apybraižos skaitytoją įtikina, kad mūsų kaimynas buvo žiaurus ir suktas.

Šią knygą kiekvienam verta pasiskaityti ir turėti savo knygų bibliotekoje. Kaina su persiuntimu 9.50. Illinois gyventojai dar prideda 64 centus valstijos mokesčio.

Galima gauti LAISVOJOJE LIETUVOJE: 2618 West 71-st Str., Chicago, IL 60629. Perkant L. L. - kaina 8.00 dol.